

Prioritering af arbejdet med velfærdsteknologi og innovation i Center for Voksne og Sundhed 2021-2024

- **Velfærdsteknologi, digitalisering og innovation**

1. INTRODUKTION

Hvad er velfærdsteknologi og innovation?

Velfærdsteknologi og innovation dækker over digitale, velfærdsteknologiske eller innovative tiltag, der kan hjælpe borgeren i at blive selvhjulpne i hverdagen og understøtte medarbejderne i den daglige opgaveløsning, blandt andet ved at understøtte nye og bedre arbejdsgange. (se bilag 1 for uddybning).

Hvorfor velfærdsteknologi og innovation?

De kommunale velfærdsydelse er under stærkt pres i disse år. De primære årsager er den demografiske udvikling med flere ældre og syge, økonomiske stramninger samt høje forventninger til de kommunale velfærdsydelser.

I Ballerup Kommune vil demografien ændre sig markant de kommende 5-10 år. Der bliver flere ældre, særligt i aldersgruppen over 80 år. På socialområdet stiger antallet af borgere med psykiske og fysiske funktionsnedsættelser.

Derfor er det nødvendigt at nytænke velfærd og måden, vi skaber velfærd på – og velfærdsteknologi og innovation kan være ét middel, blandt flere, til at levere velfærd på nye måder.

Overordnet er formålet med velfærdsteknologi og innovation at hjælpe borgerne med at blive mere selvhjulpne og understøtte medarbejderne i at løse kerneopgaven på lettere og smartere måder, så ressourcerne kan blive brugt der, hvor der er mest brug for dem.

Hvem er dette dokument skrevet til?

Målgruppen for dette dokument er primært medarbejdere og ledere i Center for Voksne og Sundhed. Formålet er, at tydeliggøre hvordan Center for Voksne og Sundhed som organisation prioriterer og arbejder med velfærdsteknologi og innovation i praksis.

2. PRIORITERINGER AF VELFÆRDSTEKNOLOGI OG INNOVATION

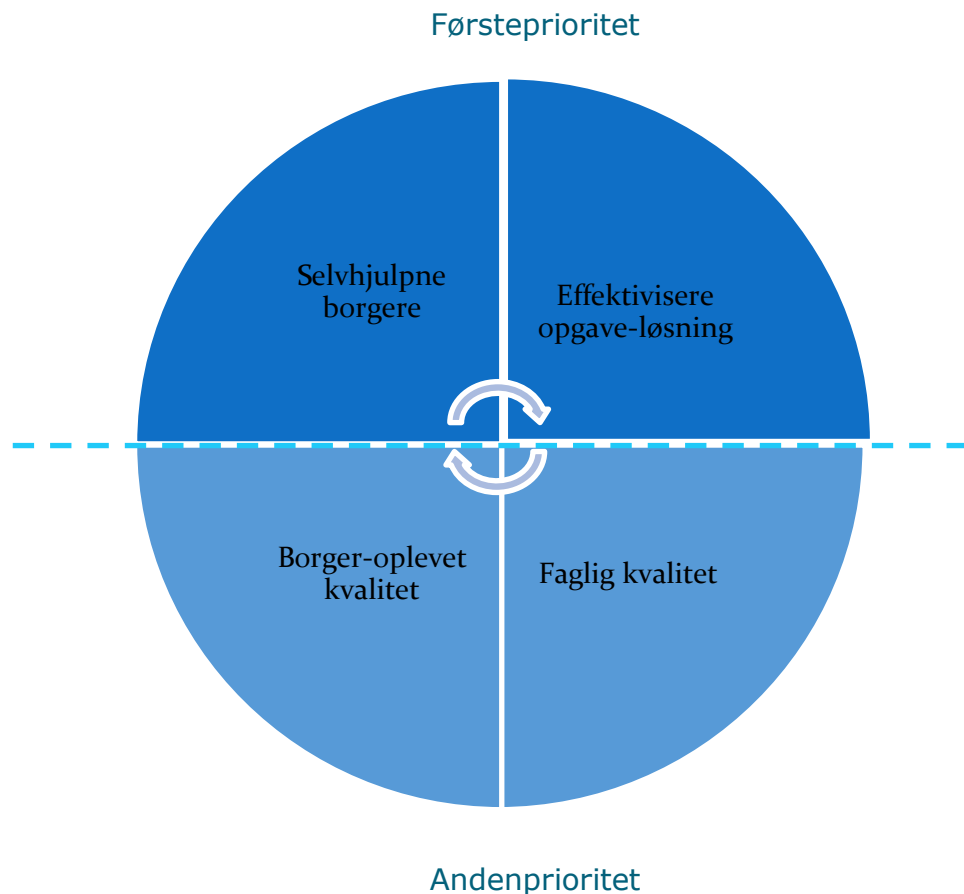
Velfærdsteknologi og innovation er et middel – ikke et mål i sig selv

I Center for Voksne og Sundhed er Velfærdsteknologi og innovation et middel til at understøtte varetagelsen af kerneopgaven. Velfærdsteknologi og innovation er ikke et mål i sig selv. Overordnet skal Velfærdsteknologi og innovation bidrage til centerets vision: "Sammen skaber vi fremtidens velfærd" og centerets mission: "Vi understøtter den enkelte borgers ønsker for et godt, sundt og værdigt liv".

Konkret skal velfærdsteknologi og innovation bidrage til aktuelle strategier og politikker på social- og sundhedsområdet.

Prioritering af Velfærdsteknologi og innovation

Velfærdsteknologi og innovative løsninger, som primært understøtter at borgerne bliver så selvhjulpne som muligt (jf. rehabiliteringsstrategien) og/eller til at effektivisere opgaveløsningen (jf. den økonomiske strategi), har førsteprioritet. Velfærdsteknologi og innovative løsninger, der styrker den borgeroplevede og/eller faglige kvalitet, har andenprioritet. Neden illustrerer cirklen hvad der er førsteprioritet og hvad der er andenprioritet.

Prioriteringen fremhæver, hvad der vægtes højst, når der skal vælges mellem forskellige velfærdsteknologiske og innovative tiltag. Velfærdsteknologi og innovation skal gerne understøtte og have fokus på den rehabiliterende tilgang, hvor borgerens muligheder for blive selvhjulpne eller fastholde funktionsniveau er i fokus.

At borgere bliver mere selvhjulpne, vil ofte medføre, at medarbejdernes opgaveløsning effektiviseres, f.eks. ved at hjemmeplejens medarbejdere kan reducere antallet af fysiske besøg. At borgeren kan bevare sit funktionsniveau kan betyde at hjemmeplejen mfl. spare fremtidige besøg eller andre ydelser.

I bilag 2 beskrives de fire formål, selvhjulpne borgere, effektivisere opgaveløsning, borgeroplevet kvalitet og faglig kvalitet. De fire formål vil ofte understøtte hinanden, og derfor vil der i praksis være en sammenhæng og påvirkning mellem dem. De fire formåls påvirkning af hinanden illustreres med de små pile i midten af cirklen.

Hvad betyder det i praksis?

I praksis betyder det, at hvis Center for Voksne og Sundhed skal vælge mellem at bruge tid og penge på at implementere loftlifte, der kan spare arbejdstid i hjemmeplejen, eller virtuel genoptræning, hvor en borger kan supplere sin træning i eget hjem, så prioriteres der som udgangspunkt indkøb af loftlifte. Det er fordi, det kan effektivisere opgaveløsningen, mens virtuel genoptræning som supplement giver et kvalitetsløft. Men hvis virtuel genoptræning bruges i stedet for en eksisterende træningsydelse, så det effektiviserer opgaveløsningen, så kan det også være interessant for Center for Voksne og Sundhed.

Et andet eksempel er toilet med skylle- og tørrefunktion, som kan bruges, så borgere, som ellers skulle have hjælp til toiletbesøg, kan klare det selv og ikke behøver hjælp fx fra hjemmeplejen. Det gør både borgeren mere selvhjulpne og effektiviserer opgaveløsningen – og det gør løsningen interessant.

Ofte, som i eksemplet med toilettet med skylle- og tørrefunktion, kan en velfærdsteknologisk løsning bidrage til mere end ét formål.

I praksis vil Center for Voksne og Sundhed prioritere at arbejde med løsninger, der bidrager til flere frem for få formål. Uanset formål skal indsatsen stå mål med den potentielle effekt – det skal kunne betale sig.

3. VELFÆRDSTEKNOLOGI OG INNOVATION I PRAKSIS

Velafprøvede teknologier og vurderingsmetode

I Center for Voksne og Sundhed arbejdes der helst med velafprøvede teknologier, som har en dokumenteret effekt.

Center for Voksne og Sundhed vurderer teknologierne på forhånd og afprøver så vidt muligt teknologierne i mindre skala, før beslutningen tages, om hvorvidt en løsning skal implementeres bredt i organisationen.

Center for Voksne og Sundhed vurderer teknologi og innovative løsninger ud fra en anerkendt vurderingsmetode udviklet af Teknologisk Institut (se bilag 3). Det er den såkaldte Velfærds Teknologi Vurdering (VTV), som vurderer en given teknologi eller innovation ud fra:

- Økonomi: Investering og driftsudgifter inklusiv IT support kontra besparelspotentiale
- Organisation: Organisatorisk parathed, ændring af arbejdsgang, arbejdsmiljø og rehabiliterende tilgang
- Teknologi: Funktionalitet og brugervenlighed
- Borger: Anvendelighed, værdi og evne til at være selvhjulpent

Plads til innovation, test og samarbejder i mindre skala

Selvom Center for Voksne og Sundhed går systematisk til værks med velafprøvede løsninger, skal der også være plads til at afprøve nye teknologier, der er i udviklingsprocessen. Derfor er der åbenhed for at se og løse opgaverne på nye måder og indgå samarbejder med virksomheder, uddannelsesinstitutioner eller andre eksterne aktører, der udvikler og ønsker at afprøve nye teknologier.

Blot skal indsatsen stå mål med den potentielle effekt, således at der arbejdes i mindre skala og med korte tidshorisonter.

Organisering af arbejdet

Center for Voksne og Sundhed organiserer arbejdet med Velfærdsteknologi og innovation omkring en Velfærdskoordinator med en styregruppe og en referencegruppe.

Velfærdsteknologi koordinator

Center for Voksne og Sundhed har etableret en velfærdskoordinatorkonfunktion, som skal understøtte arbejdet med velfærdsteknologi og innovation ved at:

- Stå til rådighed for medarbejdere og ledere, som har ønsker og ideer til velfærdsteknologi og innovation som løsninger.
- Hjælpe med at screene markedet for relevante teknologier.
- Igangsætte afprøvninger samt bistå med at evaluere og implementere i større skala.
- Fungere som indgang for leverandører af velfærdsteknologi og innovation.

Bliver ledere kontaktet af en leverandør, skal man henvise til eller som minimum orientere velfærdsteknologikoordinatoren om henvendelsen. Det er for at sikre, at den viden, velfærdsteknologikoordinatoren besidder, bringes i anvendelse i organisationen.

Referencegruppe

For at identificere behov og muligheder samt udbrede viden og kompetencer om velfærdsteknologi og innovation i organisationen er der nedsat en Velfærdsteknologi og innovation referencegruppe, bestående af medarbejdere og ledere fra forskellige fagområder.

Styregruppe

Derudover er der nedsat en styregruppe for velfærdsteknologi og innovation, bestående af repræsentanter for ledergruppen fra Center for Voksne og Sundhed, chefen Digitaliseringssekretariatet og decentrale ledere. De sætter de overordnede mål og retning for arbejdet med velfærdsteknologi og innovation og igangsætter og følger op på konkrete velfærdsteknologi og innovations tiltag.

Projektgrupper

Der vil typisk blive nedsat en projektgruppe med deltagelse af ledere/medarbejdere fra de relevante enheder ved afprøvning, vurdering og implementering af konkrete velfærdsteknologi og innovationstiltag. Organiseringen af arbejdet fremgår af bilag 4.

Økonomi

Økonomi til velfærdsteknologi og innovative tiltag i afprøvningsfasen kan blive helt eller delvist finansieret af centrale puljemidler. Styregruppen varetager disse beslutninger.

Ved permanent implementering af velfærdsteknologi og innovation i den daglige drift, skal der fra sag til sag tages stilling til finansieringen. Som udgangspunkt ses velfærdsteknologi og innovation som almindelig udvikling og understøttelse af løsningen af kerneopgaven.

Effektivisering og gevinster

Når velfærdsteknologi og innovationstiltag påviser en realiserbar effekt, er det kontekstafhængigt hvordan gevinsten reali-

seres og fordeles. Det tilstræbes, at en del af gevinsten tilfalder enheden, der har gennemført tiltaget (for at skabe økonomisk incitament til flere digitale og innovative tiltag).

Bilag

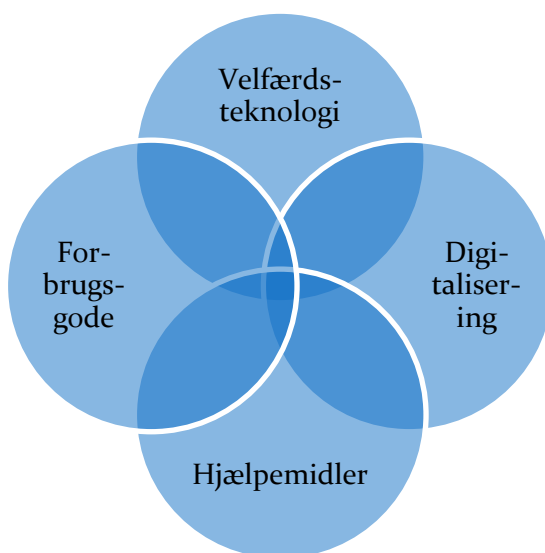
Bilag 1 - Velfærdsteknologi

Velfærdsteknologi kan anskues på forskellige måder, men I Ballerup Kommune anskuer vi Velfærdsteknologi på følgende måde.

- Velfærdsteknologi er teknologi, der kan hjælpe borgeren i hverdagen og understøtte medarbejderne i den daglige opgaveløsning.

Generelt anses velfærdsteknologi som et paraplybegreb, der dækker over teknologiske løsninger og intelligente systemer, som fx telemedicin, sundhedsIT, digitalisering og omsorgsteknologi, IKT, hjælpemidler mm.

Nedenfor er sondringen mellem Velfærdsteknologi og nogle af de mest gængse tilgrænsende begreber illustreret og beskrevet. Men betegnelsen velfærdsteknologi og innovation rummer det hele.

2.1 Velfærdsteknologi og hjælpemidler

Fra et klassisk hjælpemiddelperspektiv er velfærdsteknologi og innovation blot et nyt ord for teknologiske hjælpemidler. Teknologiske hjælpemidler, som fx kørestole og rollatorer, er produkter, der alene er fremstillet for at gøre den enkelte bøger mere selvhjulpne.

Nogle produkter, som førhen blev omtalt som teknologiske hjælpemidler, bliver nu omtalt som Velfærdsteknologi og innovation. Loftlifte er et eksempel på dette. Loftlifte benyttes af medarbejdere på plejecentre og institutioner til at flytte borgeren f.eks. fra seng til kørestol eller fra kørestol til toilet. I Center for Voksne og Sundhed betragter vi velfærdsteknologi og innovation som et betegnelse, der er delvist overlappende med begreberne hjælpemidler og teknologiske hjælpemidler.

2.2 Velfærdsteknologi som forbrugsgodeⁱ

I Serviceloven skelnes mellem hjælpemidler og forbrugsgoder. Idet der er et overlap mellem teknologiske hjælpemidler og velfærdsteknologi, er det relevant at forholde sig til, om og hvornår Velfærdsteknologi og innovation er et hjælpemiddel i lovmæssig forstand, og hvornår det er et forbrugsgode.

Her er det et produkts almindelige udbredelse, som afgør, om det regnes som et hjælpemiddel eller et forbrugsgode.

Teknologiske forbrugsgoder, som også betragtes som velfærdsteknologi, inkluderer f.eks. smartphones, tablets og robotstøvsugere.

I de kommende år vil mange teknologiske forbrugsgoder have en endnu større udbredelse. Set i forhold til forbrugsgodeværdien, er det interessant at overveje hvornår det kan forventes, at borgeren har eller selv køber den teknologiske enhed, som det velfærdsteknologi eller innovative tiltag har brug for? Et eksempel kan være, om det kan forventes, at borgeren har en smartphone, som kommunen kan installere en app på, eller om kommunen f.eks. skal indkøbe tablets og internet for at kunne udføre telemedicin?

2.3 Velfærdsteknologi og digitalisering = Velfærdsteknologi

Et andet tilgrænsende begreb er digitalisering. I den nationale fællesoffentlige strategi for Velfærdsteknologi og innovation (2013-2020)ⁱⁱ beskrives velfærdsteknologi som en naturlig del af begrebet velfærdsteknologi og innovation. Flere kommuner sammenkæder også digitalisering og velfærdsteknologi og innovationⁱⁱⁱ.

Der hvor digitalisering adskiller sig fra velfærdsteknologi, er når der fokuseres på data, lagring og behandling af information på digitale medier. Eksempelvis vil dokumentation i omsorgssystemet normalt blive betragtet som digitalisering og ikke velfærdsteknologi og innovation. Men hvis dokumentation nytænkes i en IT platform, som understøtter opgaveløsningen omkring borgeren, vil det både kunne betragtes som både velfærdsteknologi og innovation og som digitalisering.

Der hvor digitalisering og velfærdsteknologi lapper over hinanden er altså der, hvor digitaliseringsdelen kommer tæt på borgeren eller tæt på den medarbejder, som er hos borgeren. Hvis en borger f.eks. skal benytte en app i et behandlingsforløb, eller en medarbejder benytter et elektronisk nøglekort til at åbne en lås. Et tredje eksempel er telemedicin, hvor borgeren har kontakt med kommunens og regionens personale via en skærm, her er også eksempel på overlap imellem digitalisering og velfærdsteknologi og innovation.

Med udgangspunkt i overlappet mellem digitalisering og Velfærdsteknologi og innovation er det derfor vigtigt, at de konkrete tiltag afvejes i forhold til de arbejdsgange og processer, der ønskes understøttet med Velfærdsteknologi og innovationske løsninger. Nedenstående er konkrete overvejelser baseret på erfaringerne fra det IT-administrative område:

- Sammenhæng og integration mellem centrale og decentrale IT-løsninger.
- Brug af åbne internationale standarder, hvor det er muligt.
- Løs kobling mellem leverandørernes systemer.
- Uafhængighed af enkelte leverandører.
- Sikring af kommunens ejerskab til de udviklede/anskaffede løsninger.

2.4 Måder hvorpå velfærdsteknologi og innovation kan komme i spil

Udover at borgerne selv kan købe teknologiske og innovative forbrugsgoder, så er der flere måder, hvorpå velfærdsteknologi og innovation kan komme i spil i forhold til de kommunale velfærdsydelser. Helt overordnet kan velfærdsteknologi og innovation være en "skal-opgave" i kommunerne, hvis regeringen, KL eller regionen prioriterer nogle tiltag. F.eks. KL's fire indsatsområder i 2016, hvor kommuner skulle implementere loftlifte, vasketoiletter, spiserobotter og bedre brug af hjælpemidler. Eller når kommunerne skal implementere telemedicin sår og på KOL området. Nedenfor er fire måder, hvorpå velfærdsteknologi og innovation kan komme i spil i kommunen.

- Via hjælpemiddelafdelingen, hvor borgeren kan ansøge om et specifikt teknologisk hjælpemiddel.
- Hjælpemiddelafdelingen anbefaler et teknologisk hjælpemiddel til enten borger eller medarbejder.
- Visitationen visiterer en ydelse.
- Kommunen vælger selv at implementere en teknologi til at understøtte opgaveløsningen.

2.5 Definition af velfærdsteknologi og innovation

Med udgangspunkt i ovenstående benytter Center for Voksne og Sundhed følgende definition af Velfærdsteknologi og innovation:

- Velfærdsteknologi og innovation forstås som teknologiske løsninger, der bidrager til at bevare eller udvikle velfærdsydelser.
- Velfærdsteknologi og innovation omfatter teknologiske løsninger, der anvendes af borgere, der modtager velfærdsydelser.
- Velfærdsteknologi og innovation omfatter teknologiske løsninger, der anvendes af medarbejdere, som leverer eller udfører velfærdsydelser.
- Velfærdsteknologi og innovation har både et individuelt og samfundsmæssigt perspektiv.

Det følger af definitionen at:

Velfærdsteknologi og innovation kan ændre velfærdsydelserne og måden de leveres på.

Noget velfærdsteknologi og innovation er *borgerrettet* teknologi. Det kan f.eks. være teknologi, der gør borgerne mere selvhjulpne eller gør det mere fleksibelt at modtage velfærdsydelser, f.eks. i form af vasketoiletter eller elektroniske træningsprogrammer.

Anden velfærdsteknologi og innovation er mere *medarbejderrettet*. Det kan fx gøre det muligt for medarbejdere at udføre en opgave hurtigere, lettere eller sikrere, eksempelvis i form af elektroniske loftslifte, som kan bruges til at løfte plejehjemsbeboeren til og fra sin seng, eller en app, der hjælper medarbejderen med at få hurtigere adgang til vigtig viden eller information.

Velfærdsteknologi og innovation har et individuelt perspektiv, når teknologien understøtter den enkelte borgeres livskvalitet og værdighed. I et samfundsmæssigt perspektiv er det når velfærdsteknologi og innovation kan effektivisere brugen af de offentlige ressourcer.

Bilag 2: Formål med Velfærdsteknologi og innovation

Nedenfor er de enkelte formål uddybet:

- **Selvhjulpne borgere**
  - Her medvirker velfærdsteknologi og innovation til at borgerens egne ressourcer benyttes og/eller styrkes, så borgeren bedre kan udnytte egne funktionsevner i den praktiske hverdag.
- **Effektivisere opgaveløsningen**
  - Her medvirker velfærdsteknologi og innovation til at omkostningerne til velfærdsydelser reduceres eller kan holdes på eksisterende omkostningsniveau.
- **Borgeroplevet kvalitet**
  - Her fremmer velfærdsteknologi og innovation sammenhængende forløb og forbedrer den borgeroplevede kvalitet i opgaveløsningen.
- **Faglig kvalitet**
  - Her understøtter velfærdsteknologi og innovation medarbejdernes opgaveløsning, så der opnås en bedre faglig kvalitet i arbejdet.

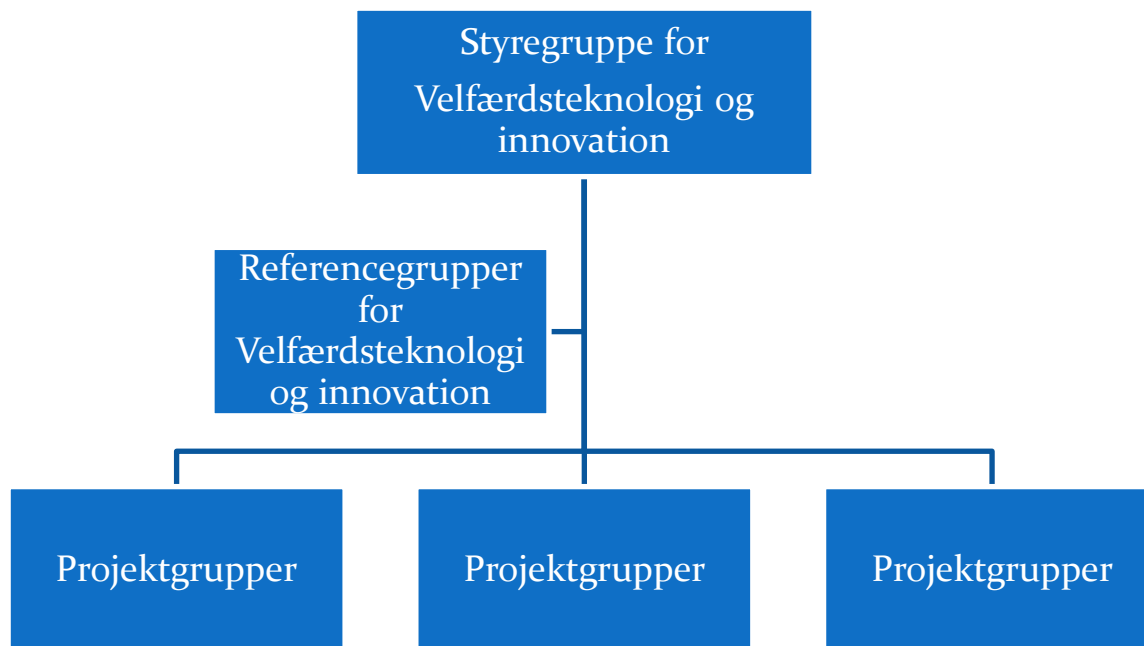
Bilag 3: Velfærds Teknologi Vurdering(VTV)

Nedenfor er en illustration af Velfærds Teknologi Vurdering modellen(VTV). VTV er en model og systematisk tilgang for opnåelse af en nuanceret helhedsvurdering af en Velfærdsteknologi og innovation. Formålet med anvendelse af VTV-modellen i Ballerup Kommune er at sikre, at et Velfærdsteknologi og innovation tiltag bliver vurderet og evalueret på effekten fra følgende fire perspektiver: Organisationen, teknologien, borgerne og økonomi.

Modellen er udviklet af Teknologisk Instituts Center for Velfærds- og Interaktionsteknologi.

Bilag 4: Aktuel organisering af arbejdet med Velfærdsteknologi og innovation i Bal-lerup Kommune.

Styregruppe: Ansvarlig for puljemidlerne i Velfærdsteknologi og IT-infrastruktur. Styregruppen tager beslutninger om hvilke indsatser der skal afprøves i Voksne og Sundhed. Her i mulighederne for implementering af afprøvet projekter.

Referencegrupper: Vurdering og forslag til nye tiltag. Heri også videndeling om evaluering af projekter. Eksempel på en referencegruppe er ledergruppen for plejecentre, så de bliver inddraget tidligt i vurderingsprocessen.

Projektgrupper: (Adhoc afhængig af tiltag)

Velfærdsteknologi koordinator: Ansvarlig for vurdering, indkøb, evaluering og koordinering af afprøvninger og implementering af løsninger. Her i videndeling på tværs af kommunen og andre kommuner.

ⁱ *Forbrugsgoder* er produkter, der forhandles bredt med henblik på sædvanligt forbrug, og med hele befolkningen som målgruppe. Disse produkter er ikke fremstillet specielt med henblik på at afhjælpe en nedsat funktionsevne. Men de kan i en række tilfælde udgøre den compensation, som personer med en nedsat funktionsevne har behov for.